

Het 25-jarig bestaan van den Nederlandschen Boerenbond.

Den 31 en Januari, - Maandag a.s. - zal het 25 jaar geleden zijn, dat de eerste vergadering plaats had, waarop besloten werd tot stichting van den Nederlandschen Boerenbond.

Deze dag zal niet ongemerkt voorbijgaan; en er is dan ook alle reden om dezen dag feestelijk te herdenken, want de stichting van den Nederlandschen Boerenbond is het begin en de oorzaak geweest van de herleving van den Nederlandschen boerenstand.

Men moet op de hoogte zijn van den toestand onzer landbouwers in de jaren 1880-1895 om het verschil te kunnen begrijpen van toen en thans. De landbouwcrisis, in 1880 begonnen, bleef jaren en jaren aanhouden; de landbouwers ontvingen zeer weinig voor hunne producten, gingen gebukt onder grooten schuldenlast, ontvingen geen voldoende voorlichting om hun toestand te verbeteren, terwijl er van den kant der Regeering en wetgeving weinig of niets gedaan werd tot opheffing van den landbouwenden stand.

Wel waren er verschillende Maatschappijen van Landbouw, maar deze bestonden voor het overgrootste gedeelte uit „heeren” (Mr. Doornbos schatte hun aantal op 85 % tegen 15 % „boeren”) en hielden zich veel meer bezig met de verbetering van den „landbouw” dan met de verbetering van den toestand der „landbouwers”.

Toen de toestand hoe langer zoo slechter werd, waren er verschillende landbouwvrienden, die enkel heil zagen in de vereeniging en samenwerking der landbouwers zelve. Een der baanbrekers in deze richting was de heer **J. Claessen**, hoofd der school te Sittard; onder meerdere schuilnamen verdedigde hij dit denkbeeld in vele bladen en tijdschriften, en reeds in 1885 trad hij met dit denkbeeld op in het landbouwkundig Congres te Assen. Maar het zou nog verschillende jaren duren, vooraleer het verwezenlijkt werd.

Tal van strijdvaardige helpers voor dit denkbeeld stonden op: in Noord-Brabant de bekende **Pater van den Elsen**, die in 1892 zijn eerste artikel over de oprichting van boerenbonden schreef, en in Limburg de heer **Jan Truyen**.

In zijne geschiedenis van den Nederlandschen Boerenbond, zegt de Z.E. Heer G. van den Elsen:

Veel meer werkte, en veel meer invloed had de heer Jan Truyen, lid der 2e Kamer te Meijel dien men niet zonder reden den boerenkoning van Limburg heeft genoemd, die niet slechts in verschillende kranten schreef over allerlei agrarische kwesties, maar die ook de handen aan

den ploeg sloeg, in 1893 den Zuid-Nederlandschen Zuivelbond stichtte, op verschillende dorpen zuivelfabrieken in het leven riep, en daardoor aan het vereenigingsleven den eersten stoot gaf.

Maar ook meer in het Noorden voelde men, dat van vereeniging de redding moest komen. In Gelderland hadden zich ook eenige boerenvrienden met hetzelfde denkbeeld bezig gehouden en toen eindelijk van daaruit de eerste oproep uitging, vond deze overal, maar vooral in het Zuiden, weerklink.

Aan de heeren Jhr. L. Ridder de van der Schueren, J. Pauwen en J. Th. Pruis komt de eer toe den eersten stoot gegeven te hebben tot algemeene oprichting van boerenvereenigingen; deze oproep werd gepubliceerd in December 1895 en had ten gevolge, dat den 31en Januari 1896 mannen uit alle oorden des lands te zamen kwam en, en besloten over te gaan tot de stichting van een Nederlandschen Boerenbond.

Het groote verschil, dat de Boerenbond van de Maatschappijen van Landbouw onderscheidde, lag in twee punten:

- Eerstens zouden van den Boerenbond uitsluitend boeren deel uitmaken. Op de vergadering, waar de Statuten werden vastgesteld, zeide onze groote Dr. Schaepman onder luide bravo's: *"De Boerenbond moet op de eerste, tweede en derde plaats bestaan uit boeren."*
- En dan zoude men breken met de neutraliteit der vroegere boerenvereenigingen, om zich geheel op christelijk standpunt te plaatsen.

Dit christelijk standpunt heeft steele de voornaamste plaats ingenomen. Op het Congres van den Nederlandschen Boerenbond van 1904 zeide de voorzitter:

Wilt gij, dat onze bonden zullen blijven voortbestaan, groeien en bloeien, houdt dan immer hoog en in eere de Christen banier, waaronder wij ons hebben geschaard. De zege Gods zal steeds rusten op elk werk, in christelijken geest ondernomen en voortgezet

De ontwikkeling van zoovele andere Christelijke bonden is ook in den Nederlandschen Boerenbond tot stand gekomen, zoodat thans de Nederlandsche Boerenbond katholiek is geworden, en er naast een Protestantsohe Bond is opgericht.

Behoeven wij, die het opgewekt leven in de verschillende Boerenbonden zien, in bijzonderheden na te gaan, wat er in die 25 jaren van noesten arbeid is tot stand gekomen?

Geen gemeente, geen gehucht, of het heeft zijn Boerenbond met de verschillende instellingen van gezamenlijken aan- en verkoop, van verzekeringswezen, van boerenleenbanken en daarenboven nog de provinciale instellingen van landbouwonderwijs, van orgaan, van rechtskundige adviezen enz, enz.

Mogen we, als een der meest sprekende voorbeelden van het goede, dat de Nederlandsche Boerenbond tot stand bracht, de aandacht vestigen op de boerenleenbanken, waarvan de huidige hoogleeraar, Mr. E. M. Meyers, zeide:

De organisatie van ons landbouwcrediet is ongetwijfeld het beste, onder het vele, dat de Boerenbond tot heden voor den landbouw heeft gedaan.

En verder:

Dat de boerenleenbanken in zoo korten tijd een zoo groote vlucht in ons land genomen hebben, is niet het minst aan de Roomsche Katholieke geestelijkheid te danken. Slechts eene organisatie als de Roomsche Katholieke Kerk was in staat in het Zuiden van ons land een gansch systeem van landbouw-crediet als 't ware te voorschijn te tooveren en daarmee aan het Noorden de mogelijkheid en het nut van deze - boerenleenbanken te leeren.

Als wij vermelden, dat er thans in ons land een 1200 boerenleenbanken bestaan, hoewel er slechts 1120 gemeenten zijn, dan mag men wel zeggen, dat geen land ter wereld zulk intensief landbouw-credietwezen kent. Hoeveel tienduizenden landbouwers en tuinders zijn door deze instellingen tot welvaart gebracht of voor ondergang behoed!

Het feest van den Boerenbond zal op waardige wijze worden herdacht. De feestdag zal begonnen worden met een plechtige Hoogmis, om den goeden God dank te zeggen voor den zegen in de afgelopen jaren aan den Nederlandschen Boerenbond gegeven, en om zich verder te stellen onder de hoede van de Goddelijke Voorzienigheid.

Dan zal het Congres, bij deze gelegenheid te houden, een aanvang nemen. In vier afdelingen zullen besproken worden: Bevordering van den socialen vrede ten plattelande, (Prof. L. van Aken). De organisatie van de R. K. boerenjeugd en de ontwikkeling van het Katholiek landbouw-, tuinbouw- en landbouwhuishoudonderwijs. (Rector J. Rijs, Haelen). Het pachtvraagstuk (Mr. Witlox) en De sociale verzekering en de Landbouw. (G. Peters).

In den namiddag zal de groote vergadering worden gehouden, waarbij o.a. Z. D. H. de Aartsbisschop en Z. Exc. de Minister van Landbouw tegenwoordig zullen zijn, en waarin het Tweede Kamerlid, Dr. Deckers, de feestrede zal houden.

Zulke feestviering zal ongetwijfeld den geest van onderlinge samenwerking en onderling vertrouwen, die de Boerenbonden steeds heeft gekenmerkt nog meer bevorderen.

Na dank gebracht te hebben aan God, die alléén wasdom kan geven, mogen wij toch ook hulde brengen aan de mannen, die geplant hebben en de jeugdige planten hebben verzorgd.

Helaas! Velen van de werkers der eerste ure mogen op aarde dit feest niet meer beleven; een Jhr. de van der Schueren, een Jan Truyen, een Vincent

van den Heuvel, en zoovele anderen zijn het loon voor hun edelmoedig werken gaan ontvangen.

Maar een Pater van den Elsen, den onvermoeibaren soms zelfs wat al te vurigen strijder, een Th. Verheggen, den huidigen knappen voorzitter, en nog menige anderen mogen dit feest beleven, en laten wij hopen, nog lang getuigen zijn van den bloei van den Boerenbond.

Dit feest zal ook overal de geestdrift moeten wekken van de jongeren, die de opengevallen plaatsen moeten aanvullen, en van wie het zal afhangen, of de Nederlandsche Boerenbond, de plaats zal blijven innemen, die hem door zijn belangrijkheid en historie toekomt

Moge deze herdenkdag, onder Gods zegen, de kracht en de eenheid van den Nederlandschen Boerenbond bevestigen.